

Kanonjollen – bådbygning og kulturhistorie

/MSS

Produktionen er det pædagogiske omdrejningspunkt i produktionsskolernes værksteder. Det er i produktionen, de unge forstår, at de kan noget – og kan bidrage med noget. Det giver stolthed og mod på at forsøge sig med mere – f.eks. uddannelse. Det er også i de konkrete produktioner, at omverdenen får øje på, at skolen og de unge kan noget.

'Prægtige Produktioner' hylder nogle af de imponerende produktioner, som unge – som oftest uden særlige forudsætninger – er med til at virkeliggøre. På Korsør ProduktionsHøjskole er man lige nu i gang med at bygge en kanonjolle, som de der var med i kanonbådskrigen i begyndelsen af 1800tallet.

'Det vigtigste er at turde tage store ambitiøse opgaver på værkstedet. Og så er det vigtigt at have en forstander, der tør sætte skibe i søen - og få sejlet i dem!

Christian Dyrlov, værkstedsleder

På Korsør ProduktionsHøjskoles Værft på havnen er der travlt for tiden. D. 5. juni skal kanonjollen søsættes, og der er stadig en del arbejde tilbage. F.eks. skal den kraelbyggede båd stadig kalfatres, et stort arbejde, eleverne lige nu er i gang med at forberede.

Hvis man ikke er godt inde i den maritime kulturhistorie, så kan 'jolle' være temmelig misvisende. Kanonjollen er 15 meter lang, den bærende konstruktion; køl, stævn og spanter er bygget i eg, klædningen er af lærk, og dækket af fyrreplanker. Materialer, man fra gammel tid har brugt i Norden, når der skulle bygges både, som Værftets leder, Christian Dyrlov siger. Jollen får 4 sejl, syet af Værftets lærlinge sammen med en professionel sejlmager, men vil også kunne roes af 12-14 roere. På kanondækket agter vil der blive anbragt en 24pundskanon, venligst udlånt af Korsør Flådestation.

Værftet påtager sig mange forskellige opgaver indenfor renovering og bygning af større og mindre både, men de sidste 3 år har kanonjollen været værkstedets store hovedprojekt, og nu skal det altså være færdigt lige om et øjeblik.

Der arbejdes på stævnen

Hver dag er en produktionsdag – også den første

Der slås propper i (I forbindelse med Maritimt Folkemøde 2018)

Derfor er det måske en lille smule udfordrende, at der indenfor de sidste par uger er kommet 6 nye elever: En elev fra en gammel samarbejdspartner: North West Regional College i Derry, Nordirland er her på udveksling, to elever fra Haderslev Produktionsskole er på udveksling gennem Interregprojektet Center for Praksislæring, som begge skoler er med i, og endelig er her tre helt almindelige nye produktionskoleelever.

Det bærende princip på værkstedet er, at her bliver ingenting lavet, blot for 'at øve sig'. Selvfølgelig kan man ikke alting fra dag ét, men der er altid noget, man kan hjælpe med: Løfte, holde, rydde op. Eller man kan lave forskellige småopgaver, som ikke kræver så meget forhåndskendskab. Hovedsagen er, at det er noget, der skal bruges af nogen. Rundt på værkstedet, er de nye elever da også i fuld gang, bl.a. med at forberede de tjærede hampefibre, også kaldet 'værk', der skal bruges til kalfatringen,

Ifølge Christian skal nye elever holdes i kort snor, så de får en klar fornemmelse af værkstedets rammer: Hvordan fungerer hverdagen her? Hvad må og kan man? I udgangspunktet kan alle være med, men på den lange bane kan en ung være nødt til at forbedre sin fysik, for at kunne holde til arbejdet. Så kan det være en mulighed at gå på idrættsværkstedet et stykke tid.

Der sker noget andet i de længerevarende opgaver

Værftet kan sagtens fylde ordrebogen med de løbende opgaver, så hvorfor kaste sig over et stort projekt som kanonjollen? Christian siger: 'Jeg tænder selv på de længerevarende opgaver. Vi skal ikke bare lave et sæt bordben. Ikke fordi, det ikke kan være en god opgave, men der sker noget andet i en længerevarende og udfordrende opgave. Og hvis jeg tænder på opgaverne, så bliver det også lettere at tænde drengene. Jeg bilder mig ind, at det afspejles i deres måde at gå til arbejdet på.'

Og så fortsætter han: 'Når vi har et stort projekt, så sker der noget. Drengene får mere og mere med. Selvom der ikke er noget, der er helt ens, så er der meget der ligner. Så jeg kan sige: Kan du ikke huske, da vi lavede det og det, da gjorde vi sådan og sådan. Det der lange perspektiv, hvor vi skaber en fælles historie. Det er det fede, ved de store projekter. Og her er lærlingene guld værd, fordi de er her i længere tid og opbygger en anden erfaring, end produktionskoleeleverne.'

Ude på værkstedet er der travlt, og det tydeligt, at 'drene', eleverne og lærlingene, er stolte over at være med i projektet. Mens nogle arbejder på selve jollen, er andre i gang med at forberede værk til kalfatringen og atter andre arbejder på det tovværk, der skal bruges i riggen.

Der arbejdes på kanondækket

Et lokalt projekt

Allerede med værftsbygningen, der stod færdig i 2014 og var en genopførelse af et gammelt værft på stedet, blev produktionsskolen meget synlig i dagliglivet på Korsør Havn. Der kommer hvert år masser af besøgende, både lokale og internationale, og man fornemmer, at eleverne er vant til at fortælle om værkstedet og deres daglige arbejde.

Det var da også ved indvielsen af værftet, at en af gæsterne, Klavs Flittner, der selv er lokalhistoriker og sortkrudtsentusiast, fik ideen til kanonjollen. Han er en af de aktive i det kanonbådslaag, der siden er stiftet, og som efter færdiggørelsen skal sejle med jollen – og også gerne skyde med kanonen ved festlige lejligheder.

Med Korsør KanonjolleLaug er projektet forankret i lokalsamfundet og i Slagelse Kommune, der også har bidraget økonomisk til projektet. På sigt er det tanken, at jollen – og ikke mindst sejladsen med den – skal indgå som en turistattraktion, meget gerne placeret i et kombineret bådhus og museum, der kan fortælle historien om Korsør og Kanonbådskrigen i Storebælt. 'Det her skal være levende historie', som Christian siger.

For nylig har man fået en donation, som gør det muligt at få syt 1800tals dragter til roerne, en aktivitet, der også inddrager lokale frivillige.

På Værftet arbejder 2 faglærere, der er uddannede bådbyggere, 2 lærlinge og 12 elever. Foruden værftsarbejde, sejler elever og lærere jævnligt i skolens egne både.

Kanonbådene

Den ultrakorte historie om kanonbådene er, at englænderne i begyndelsen af 1800tallet angreb København og stjal den danske flåde. At oprette en ny flåde af krigsskibe, bygget af store gamle egetræer var et længerevarende projekt. Derimod var det mere overkommeligt, her og nu, at bygge en række mindre men manøvredygtige fartøjer med en enkelt eller to kanoner. Alt det kan man høre mere om på en podcast fra Museum Vestsjælland: <https://www.vestmuseum.dk/det-sker/podcast/guerillakrig-under-englandskrigene-kanonbådskrigene-i-storebælt>

Skolen har desuden udgivet bogen: "Korsør og Kanonbådskrigen i Storebælt 1807-14", skrevet og redigeret af Verner Ljung.

Endelig kan man læse Christian Dyrøvs artikel: "Krudtrøgen driver, når kanonjollen Korsør søsættes" i Træskibssammenslutningens blad nr. 2.2019:

<https://drive.google.com/file/d/1iW8jFvOljU-ZEJH23yKUSqKMoZJ5EraqF/view>

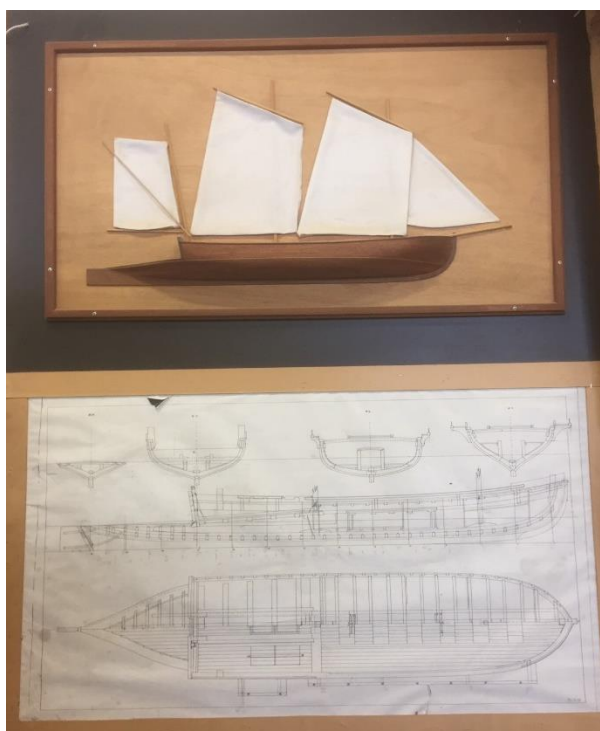

Ude at ro i en norsk kanonjolle

Et kulturhistorisk projekt

Kanonjollen er ikke blot et lokalt men også et kulturhistorisk projekt. En originaltegning fra 1809, fundet på Holmen, danner forlæg for den tegning, man har brug på Værftet, og som er udarbejdet i Norge i forbindelse med et arbejdsløshedsprojekt, hvor man også har bygget en kanonjolle. I efteråret 2015 var lærere, lærlinge og elever i Norge, og var bl.a. med til at tage jollen på land, så de kunne få et indtryk af konstruktionen – også under vandlinjen.

For Christian er det en ekstra dimension, at eleverne gennem projektet bliver en del af vores fælles kulturhistorie. De 'får øjnene op for, hvad er det for en verden, vi kommer fra og er en del af', som han siger. Tegningerne er gamle, men der bruges moderne elværktøj i udførelsen. Og det træ, der blive bestilt hjem til køl og spanter, kommer fra den generation af egetræer, der blev plantet efter krigen mod England. På den måde, er der hele tiden forbindelser frem og tilbage i tiden.

Det vigtigste

I et projekt som kanonjollen er der rigtig mange ting, der skal falde på plads. Alene at få lov at låne en kanon fra flåden har været en ikke ringe bedrift. Og skyde med den, gør man heller ikke uden tilladelse.

Når det man bygger, skal bruges på havet, er der rigtig mange myndighedskrav, og med en historisk kopi, kan man ikke lige slå kravene op. Så der har også været tæt kontakt til Søfartsstyrelsen undervejs. For slet ikke at tale om at arbejdet er udført med overvejende ufaglært arbejdskraft.

Men hvad er egentlig efter Christians mening, det allervigtigste, når man går i gang? Hans svar er kort og klart: 'Det er vigtigt at turde tage store ambitiøse opgaver på værkstedet. Og så er det vigtigt at have en forstander, der tør sætte skibe i søen – og få sejlet i dem!'

Kølen til kanonjollen blev strakt d. 1.4.2016, og der har været arbejdet kontinuerligt på den lige siden. Sejlene er syet af Værftets lærlinge sammen med en professionel sejlmager. På samme måde har Værftet haft besøg af en rebslager og en vodbinder, der henholdsvis har slået reb og bundet bovspydsnettet sammen med Værftets elever. Alt sammen i åbne workshops, hvor man fra lokalsamfundet har kunnet få lov at følge arbejdet på nærmeste hold.